

Noziedzīga nodarījuma recidīvs

Tēze: Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 27.pantu noziedzīga nodarījuma recidīvu veido personas izdarīts jauns noziedzīgs nodarījums pēc šīs personas notiesāšanas par agrāk izdarītu noziedzīgu nodarījumu, ja sodāmība par to nav noņemta vai dzēsta.

Noziedzīgu nodarījumu recidīvs nav saistīts ar agrāk piesprietā soda izciešanu, bet ar sodāmības noņemšanu vai dzēšanu.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Krimināllietu departamenta

2011. gada 8. februārī

LĒMUMS

Lietā SKK – 71/2011

(Krimināllieta Nr. 11410035310)

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments šādā sastāvā:
senators referents P.Dzalbe,

senators V.Čiževskis,

senators A.Freibergs

izskatīja lietu rakstveida procesā sakarā ar apsūdzētā G.N. kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2010.gada 11.novembra spriedumu un

k o n s t a t ē j a

ar Jūrmalas pilsētas tiesas 2010.gada 4.augusta spriedumu

G.N., personas kods [..],

atzīts par vainīgu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kas paredzēti Krimināllikuma 185.panta pirmajā daļā, 175.panta trešajā daļā, un sodīts pēc Krimināllikuma 185.panta pirmās daļas ar brīvības atņemšanu uz 6 mēnešiem, pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem. Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu sods pēc noziedzīgo nodarījumu kopības noteikts brīvības atņemšana uz 2 gadiem, t.i., vieglāko sodu ietverot smagākajā. Saskaņā ar Krimināllikuma 51., 52.pantu galīgais sods pēc vairākiem spriedumiem noteikts brīvības atņemšana uz 3 gadiem, 3 mēnešiem un 6 dienām, t.i., pilnībā pievienojot neizciesto papildsodu pēc Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2007.gada 18.janvāra sprieduma.

Piedzīta no G. N. par labu J.S. kaitējuma kompensācija Ls 25.

Ar Rīgas apgabaltiesas Kriminālietu tiesas kolēģijas 2010.gada 11.novembra spriedumu Jūrmalas pilsētas tiesas 2010.gada 4.augusta spriedums atcelts daļā par G.N. noteikto galīgo sodu pēc Krimināllikuma 51., 52.panta. Saskaņā ar Krimināllikuma 51.pantu un 52.pantu galīgais sods pēc vairākiem spriedumiem noteikts brīvības atņemšana uz 2 gadiem, 8 mēnešiem un 26 dienām, t.i., pilnībā pievienojot neizciesto sodu pēc Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2007.gada 18.janvāra sprieduma.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

Lieta pirmās instances tiesā izskatīta bez pierādījumu pārbaudes izdarīšanas.

Ar tiesas spriedumiem G.N. atzīts par vainīgu un sodīts par to, ka viņš atkārtoti izdarīja svešas kustamas mantas slepenu nolaupīšanu (zādzību), iekļūstot dzīvoklī, un svešas mantas tīšu bojāšanu.

G.N. agrāk sodīts par svešas kustamas mantas nolaupīšanu. 2010.gada 19.maijā ap plkst. 21:00 G.N. alkohola ietekmē, iepriekš zinot, ka Jūrmalā, [...] ielā [...] atrodas vērtīga manta, mantkārīgu tieksmju vadīts, nolūkā izdarīt svešas kustamas mantas nolaupīšanu, piegāja pie minētā dzīvokļa durvīm un pārliecinājās, ka saimnieces nav mājās, apzinoties savas nelikumīgās darbības, īstenojot savu noziedzīgo nodomu, apzinoties savu darbību kaitīgumu, paredzot, ka viņa darbību rezultātā tiks bojāta sveša manta, tīši ar līdzpaņemta skrūvgrieža palīdzību uzlauza dzīvokļa ieejas durvju slēdzeni un iekļuva dzīvoklī, no kurienes nolaupīja J.S. piederību: no sekcijas „Tunex” markas DVD atskaņotāju melnas krāsas korpusā Ls 30 vērtībā; televizora distances vadības pulti „Teletech” pelēkas krāsas korpusā Ls 10 vērtībā, nodarot cietušajai materiālo kaitējumu Ls 40 apmērā.

G.N. noziedzīgo darbību rezultātā cietušajai J.S. tika nodarīts mantiska rakstura kaitējums kopsummā Ls 55, no kuriem durvju remontdarbu izmaksas sastāda Ls 15.

G.N. noziedzīgais nodarījums kvalificēts pēc Krimināllikuma 185.panta pirmās daļas un 175.panta trešās daļas.

Apsūdzētais G.N. iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt abu instanču tiesu nolēmumus, kvalificēt viņa darbības pēc Krimināllikuma 175.panta pirmās daļas, mīkstināt sodu, atzīt par nepamatotu recidīva piemērošanu kā atbildību pastiprinošu apstākli, kā arī galīgo sodu lūdz noteikt, daļēji pieskaitot neizciesto papildsodu – policijas kontroli, atceļot pilnīgu tā pieskaitīšanu pēc Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2007.gada 18.janvāra sprieduma.

Apsūdzētais G.N. uzskata, ka apelācijas instances tiesa pārkāpusi Krimināllikuma 48.panta otro, trešo daļu, jo nepamatoti par atbildību pastipriņošu apstākli atzinusi to, ka viņa noziedzīgās darbības veido noziedzīgā nodarījuma recidīvu, jo atkārtota nolaupīšana ir Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva kvalificējošā pazīme.

Kasācijas sūdzībā apsūdzētais G.N. norāda sekojošo.

„Tiesas spriedumam ir jābūt taisnīgam. Tas nozīmē, ka spriedumam jābūt pamatotam ne tikai ar likumu un leģitīmo mērķi, bet arī samērīgam ar šo mērķi. Tiesas spriedums nebūs taisnīgs, ja tas nebūs samērīgā attiecībā ar mērķi.

Uzskatu, ka atbildības noteikšana pēc KL 175.p. 3.d. par zādzību atkārtoti, iekļūstot dzīvoklī, nav vismazāk ierobežojošs līdzeklis mērķa sasniegšanai. Tā, piemēram, tiesa varēja kvalificēt manas darbības pēc KL 175.p.1.d., bet to, ka noziegums izdarīts atkārtoti, iekļūstot dzīvoklī, ņemt vērā saskaņā ar KL 46.p.2.d. Tādējādi secināms, ka tiesas taisītais spriedums pēc KL 175.p. 3.d. pazīmēm nav nepieciešams mērķa sasniegšanai, proti, tas nav samērīgā attiecībā ar KL 35.pantā paredzētajiem leģitīmajiem mērķiem. Līdz ar to tiesa, taisot spriedumu, būtiski pārkāpa KPL 15.p. noteikto taisnīguma principu”.

Pēc apsūdzētā G.N. ieskata, tiesa pie galīgā soda pilnībā pieskaitot papildsodu – policijas kontroli, pārkāpusi Krimināllikuma 51. un 52.panta nosacījumus, jo jaunu noziedzīgu nodarījumu viņš izdarījis, nevis pamatsoda izciešanas, bet gan papildsoda izciešanas laikā. Pēc apsūdzētā G.N. ieskata, papildsoda noteikšanas mērķis nav vainīgo sodīt, bet gan pakļaut noteiktai kontrolei pēc soda izciešanas, līdz ar to pilnīga neizciestā papildsoda pieskaitīšana „neatbilst nospraustajam mērķim, proti, spriedums nav samērīgā attiecībā ar mērķi”.

Kasācijas sūdzības papildinājumos apsūdzētais G.N. papildus norāda, ka sodīšana pēc Krimināllikuma 175.panta trešās daļas par zādzību atkārtoti, grupā, iekļūstot dzīvoklī (telpā), nesamērīgi ierobežo viņa LR Satversmes 95.pantā paredzētās tiesības un neatbilst Spīdzināšanas novēršanas konvencijas (iespējams domāta Eiropas konvencija par spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanu) 2.panta otrajai daļai un 4.panta otrajai daļai. Krimināllikuma 175.panta pirmā daļa aizsargā sabiedrības un personas mantiskās intereses, tāpēc papildus sankcija par zādzību, ja tā izdarīta atkārtoti, iekļūstot dzīvoklī, nav nepieciešama. Šīs pazīmes ņemamas vērā, nosakot sodu.

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums atstājams negrozīts, bet apsūdzētā G.N. kasācijas sūdzība noraidāma.

Krimināllikuma 175.panta pirmajā daļā ir paredzēta kriminālatbildība par zādzību, t.i., par svešas kustamas mantas slepenu vai atklātu nolaupīšanu. Krimināllikuma 175.panta otrajā daļā ir paredzēta kriminālatbildība par zādzību, ja tā izdarīta atkārtoti vai ja to izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, bet Krimināllikuma 175.panta trešajā daļā ir paredzēta kriminālatbildība par zādzību, ja tā izdarīta, iekļūstot dzīvoklī vai citā telpā, vai ja tā izdarīta no glabātavas, ietaises, kas savieno glabātavas, vai transportlīdzekļa.

Analizējot Krimināllikuma 175.panta dispozīcijas, var izdarīt secinājumu, ka šā panta pirmajā daļā ir noteikta atbildība par zādzību kā noziedzīga nodarījuma pamatsastāvu, bet šā panta otrajā daļā un trešajā daļā noziedzīgā nodarījuma pamatsastāva objektīvajā pusē ir iekļautas papildus pazīmes jeb kvalificējošie apstākļi, kas pastiprina atbildību. Līdz ar to Krimināllikuma 175.pantā ir diferencēta atbildība (sods) atkarībā no noziedzīgā nodarījuma kaitīguma, tā izdarīšanas rakstura bīstamības.

Krimināllikumā ir ietverti dažādi veidi, kā tiek noteikta atbildība par noziedzīga nodarījuma pamatsastāvu un kvalificētu sastāvu (ar pastiprinošiem apstākļiem). Kasācijas instances tiesa viedokli par šiem veidiem un noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju, ja tiek konstatēti pastiprinošie apstākļi, ir izteikusi 2009.gada 16.jūnija lēmumā lietā Nr. SKK-295/09 un 2010.gada 31.augusta lēmumā lietā Nr. SKK-413/10).

Krimināltiesību teorijā un praksē nav apšaubīta Krimināllikuma 175.panta otrās, trešās daļas neatbilstība Latvijas Republikas Satversmei, Kriminālprocesa likuma 15.pantā nostiprinātajam pamatprincipam par tiesībām uz taisnīgu tiesu. Tāpēc kasācijas sūdzībā izteiktie argumenti par Krimināllikuma 175.panta trešās daļas piemērošanu ir nepamatoti.

Pirmās instances un apelācijas instances tiesa ir atzinusi par apsūdzētā G.N. atbildību pastiprinošiem apstākļiem noziedzīga nodarījuma izdarīšanu alkohola ietekmē un to, ka noziedzīgais nodarījums veido noziedzīgo nodarījumu recidīvu. Šādi atbildību pastiprinošie apstākļi ir paredzēti Krimināllikuma 48.panta pirmās daļas 1., 12.punktā.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 27.pantu noziedzīga nodarījuma recidīvu veido personas izdarīts jauns noziedzīgs nodarījums pēc šīs personas notiesāšanas par agrāk izdarītu noziedzīgu nodarījumu, ja sodāmība par to nav noņemta vai dzēsta.

Noziedzīgu nodarījumu recidīvs nav saistīts ar agrāk piespriestā soda izciešanu, bet ar sodāmības noņemšanu vai dzēšanu. Sodāmības dzēšanu un noņemšanu reglamentē Krimināllikuma 63.pants.

No lietā esošās Iekšlietu ministrijas Informācijas centra izziņas redzams, ka G.N. agrāk vairākkārt sodīts, tostarp pēc Krimināllikuma 175.panta dažādām daļām, 310.panta pirmās daļas, Latvijas kriminālkodeksa 218.panta pirmās daļas, 204.panta otrās un trešās daļas, 210.panta, 139.panta trešās un ceturtās daļas, 140.panta otrās daļas.

Sodāmības pēc Krimināllikuma 175.panta, Latvijas kriminālkodeksa 139., 140.panta ir speciālais recidīvs un veido Krimināllikuma 175.panta otrajā daļā paredzēto kvalificējošo pazīmi - atkārtotību. Savukārt sodāmības pēc citiem Krimināllikuma un Latvijas kriminālkodeksa pantiem šajā lietā ir vispārīgais recidīvs un saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta pirmās daļas 1.punktu tiesa var to atzīt par atbildību pastiprinošu apstākli.

Ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2007.gada 18.janvāra spriedumu G.N. bija notiesāts pēc Krimināllikuma 175.panta ceturtās daļas ar brīvības atņemšanu uz 3 gadiem un policijas kontroli uz 2 gadiem. No cietuma G.N. pēc soda izciešanas atbrīvots 2009.gada 10.novembrī. Jaunu noziegumu G.N. izdarīja 2010.gada 19.maijā, t.i., policijas kontroles laikā.

Saskaņā ar Krimināllikuma 45.panta ceturto daļu, ja notiesātais policijas kontroles laikā izdarījis jaunu noziegumu, tiesa neizciesto papildsoda laiku aizstāj ar brīvības atņemšanu un nosaka galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 51. un 52.pantā paredzētajiem noteikumiem.

Krimināllikuma 51.panta pirmā daļa nosaka, ka, ja notiesātais pēc sprieduma taisīšanas, bet pirms pilnīgas soda izciešanas izdarījis jaunu noziedzīgu nodarījumu, tiesa jaunajā spriedumā noteiktajam sodam pilnīgi vai daļēji pievieno sodu, kas nav izciests pēc iepriekšējā sprieduma.

Apelācijas instances tiesa ir izpildījusi likuma prasības. Līdz ar to tiesas spriedums ir tiesisks un pamatots.

Norādes kasācijas sūdzībā uz spīdzināšanu, citādu cietsirdīgu vai cieņu pazemojošu izturēšanos pret G.N. pēc būtības nav saistāma ar izskatāmo lietu.

Vadoties pēc Kriminālprocesa likuma 585. un 587.panta, Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments

n o l ē m a

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2010.gada 11.novembra spriedumu atstāt negrozītu, bet apsūdzētā G.N. kasācijas sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.